UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Caluinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Acta Apostolorum to. primus

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

21. Testificans Iudæis at que Gentilibus in Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Iesum Christum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39424

Visual Library

spirāt. Hæc Caluinianæ hoc loco declamationi breuiter responsa sunto.

CAP. XX.

21. *Testificans Iudæis atque Gentilibus in Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Iesum Christum.*

Hæreticorum commentarij quanto cum periculo leguntur.

HVius loci tractatio Caluiniana luculento erit documento, quanto in errore versantur, qui hæreticorum commentarios propter multa illis vtilia permixta, resectis quæ nocere poterunt, legi cum fructu posse existimāt. Hunc sanè locum ita tractat Caluinus, maximè circa pœnitentiā ac fidem à Paulo hîc prędicatā, vt, qui eā legat Catholicus, nō nisi orthodoxā inprimis ac salutarē doctrinam ab illo tradi, saltem nihil ab eo noxium afferri, prorsus sibi persuadeat. Quum enim multa hîc dixerit in speciem optima, vel sensum habent latenter venenatum, vel, si purus eorum sensus est, aliquod semper toxicum proximè subijcitur, quo præcedentium verborum puritas penitus inficitur. Ad huius rei luculentum (vt dixi) documentum, huius loci explicationem seu corruptelam potiùs mirè fraudulētam & artificiosam prætermittere nolui. Primùm de verbo *testificandi*, quo Paulus hîc vtitur, aliquid ob-

seruat Caluinus, quod vel noxium vel alienum sensum nō adfert quidem, satis tamen appositè & aptè dixisse quum videatur, à tota vi verbi eius toraque veritate longissimè abest. Illam particulam paucis expediam. *Testificandi verbo* (ait Caluinus) *maiorem vehementiam exprimit Paulus; ac si dixisset, se attestando commendasse, ne residua esset ignorantiæ excusatio. Alludit enim ad morem forensem, vbi testificatio ad tollendam omnem dubitationem interponitur, sicuti non tantùm docendi, sed etiam vrgendi sunt homines vt salutem in Christo amplectantur, & se Deo addicant in vitæ nouitatem.* Hæc ille. Obseruat quidem rectissimè *testificandi* verbo *maiorem vehementiam à Paulo exprimi*; & huiusmodi testificationem ab eo designari, *quæ ad tollendam omnem dubitationem interponitur*: sed totam illius vocabuli vim, vt in Scriptura Euangelica vsurpatur, satis frigidè ac ieiunè expressit. Interim quod dat accipimus. Sed ex diuinis Scripturis præterea adijcimus, hoc vno verbo irrefragabilem Apostolicę & Ecclesiasticæ doctrinæ authoritatem designari. Quod alijs in locis enucleatiùs traditum, breui hîc compendio repetam. Totius in Deum fidei fundamētum & vltima resolutio est, quòd Deus est verax, & mentiri non potest. Creditur Deo veluti nobis loquenti, & veritatem, quam credimus, intus in corde testificanti. *Qui credit in Filium Dei, habet testimonium Dei in se.* Deo per

Testificādi verbū Ecclesiæ attributū.

1. Ioan. 5.

ora ho-

ora hominum loquenti similiter creditur, quia homines illi, quod ex Deo acceperunt, id ipsum à Deo se accepisse nobis testificantur. Sic primùm Christus ipse, qui ex Deo loquebatur, disertè profitetur se in mũdum venisse, *vt testimonium perhiberet veritati*, videlicet quam ex Deo acceperat. Ioan. 18. Vnde quisquis *accepit Christi testimoniũ, signauit quia Deus verax est.* Ioan. 3. Duplici quippe testimonio creditur; Deo veraci intus testificanti, Christũq; ad testificandum mittenti, ac simul ipsius Christi testimonio. Deinde, Christus ad Patrem rediturus, nouos testes delegit, quorum testimonio nõ secus credi voluit quàm suo. Ait illis: *Eritis mihi testes in Hierusalem, & Iudæa, & Samaria, & vsque ad vltimum terræ.* Act. 1. 8. *Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit; qui spernit me, spernit & eum qui misit me.* Luc. 10. Hîc triplex est testimonium; Apostolorum, Christi, & Dei. Sed quia subordinata hæc sunt, & nexu indissolubili coniuncta, vnum sine altero contemni non potest; nec secus vnum quàm alterum credendum est. Hoc ergo sensu Apostolus hîc *testificatus est Iudæis ac Gentibus in Deum pœnitentiam, ac fidem in Christum*; non quidem alludens ad forensem modum (qui tamen, quia omnem dubitationem testificationis robore tollit, ad summam Apostolorum authoritatem sufficit) sed certè alludens ad singularem testificandi authoritatem absolutè in solo Deo resi-

dentem, à Deo autem primùm Christo, ac postea à Christo Apostolis totique Ecclesiasticæ Hierarchiæ, quæ Apostolis successit, communicatam. Nam ipse Paulus quum à Christo de cœlo vocaretur, hanc ab illo vocem audiuit: *Ad hoc apparui tibi, vt constituam te ministrum & testem eorum quæ vidisti, & eorum quibus apparebo tibi*, id est, eorum quæ te postea per visiones & inspirationes specialiter docebo. Hæc testificandi authoritas, quæ *non aliquam vehementem commendationem aut vrgendi rationem* (vt Caluinus glossat) sed obtemperandi & credendi obligationẽ exprimit, iuxta illud Christi, *Qui vos spernit, me spernit*; si in Ecclesiæ Præpositis, Pastoribus, ac Magistris non residet, sed cum Apostolis ẽ mundo recedentibus extincta est; profectò nec prædicandi, nec baptizandi, nec vlla Sacramenta administrandi potestas in Ecclesia iam residet. Quibus enim verbis hæc testificandi potestas Apostolis data est, eisdem & varia illa alia potestas commissa est; nec minor est huius testificationis in Ecclesia Dei necessitas, quàm simplicis prædicationis ac doctrinæ, aut quorumlibet Sacramentorum administrationis: sanè *ne circumferamur omni vento doctrinæ*, & nulla remaneat Christianæ religionis certitudo, nulla firmitas, nulla πληροφορία.

Act. 26.

Testificandi potestas in Ecclesia perpetuò residet.

Ephes. 4.

Nunc quæ de pœnitentia ac fide scribit hoc loco Caluinus, expendamus. *Pœnitentia* (inquit)

(inquit) *est conuersio ad Deum, quum nos totamq; vitam nostram in eius obsequium componimus: Fides autem gratiæ in nobis exhibitæ receptio est.* Distinguit sanè Caluinus quæ distinguenda sunt, sed in vtriusque descriptione lectorem fallit. Pœnitentia non est sola in Deũ conuersio, vt de reliquo vitam nostram in Dei obsequium componamus; sed est præterea à peccatis commissis auersio, est eorum odium, detestatio, & offensi diuini Numinis dolor, in quo propriè pœnitentiæ consistit ratio; quum subsequens vitæ in melius reformatio effectus potiùs eius ac fructus sit, quàm vera nominis ratio, vt alijs in locis contra Caluinum ac Bezam disputauimus. Pœnitentiæ præcipua ratio, dolor de Deo offenso.

Rursum, fides non est exhibitæ gratiæ receptio (talem nulla Scriptura docet) sed est omni Dei verbo credere, eius omnipotentiam, eius promissiones, eius comminationes, denique quicquid Deus dicit, reuelat, mandat, promittit, cõminatur. *Potestis credere quia hoc possum facere vobis? Accedẽtes ad Deum* (quales pœnitentes sunt) *oportet credere quia est, & quia inquirentibus se remunerator est. Si credis toto corde in Christum Iesum, potes baptizari.* Et huiusmodi in Scripturis multa. Recipere exhibitam gratiam, est commentitia Caluini fides, quam nulla Scriptura docet. Recipiendæ quidem & à Deo impetrandæ gratiæ medium vnum fides est, sed exhibitæ iã gratiæ adeò receptio aliqua fides non est, vt

Fides non est exhibitæ gratiæ receptio.

Matth. 9. Heb. 10. Act. 8.

est, vt vbi plenissima recipietur gratia, ibi fides nulla futura sit. Denique si Apostolo
Hebr. 11. magis quàm Caluino credimus, *fides rerum sperandarum* (ac per hoc necdum exhibitarum) *substantia*, basis ac fundamentum est. Vides vt aliquid de pœnitẽtia orthodoxum docens, more tamen hæreticorum suum toxicum asperserit. Quo magis cauenda (vt dixi) hæreticorũ lectio, etiam quando communem nobiscum fidem asserere ac docere videntur. Hoc igitur loco accipimus quod de pœnitẽtia profitetur, esse *eam conuersionem ad Deum, quum nos totamque vitam nostram in eius obsequium componimus*. Quod adhuc alijs verbis ita prosequitur: *Nã huc spectat tota religio, vt sanctitatem ac iustitiam colẽtes, purè seruiamus Domino*. Optimè & istud, & sicut Christianum decet. Sed vide occultũ quod huic sanæ doctrinæ instillat venenum. *Deinde, ne vllam salutis nostræ partem aliũde quàm ab ipso petamus, neue alibi quæramus quàm in solo Christo.* Dicet quispiam: Hoccine venenum nuncupas, quo nihil potuit salubrius proponi? An alibi salus quærenda quàm in Christo est? Non est sanè, si rectè & orthodoxè hoc intelligas. Omnia quippe alia, in quibus quærere salutem iubemur, nec nisi cum fide in Christũ ad salutem valẽt, nec nisi per Christi gratiam adiuuantem præstari possunt, nec nisi per Christi meritum & propitiationem priùs factam, à quoquam salubriter as-

Caluini verbis bonis venena porrigũtur pessima.

ter assumũtur. Sed notus est Caluini sensus, *in solo Christo salutem quærendam esse*, quia sola eius iustitia, obedientia, sanctificatio nobis credentibus, id est, vt modò dixit, *exhibitam gratiam fide recipientibus*, ad salutem imputetur. Quare studiosè hoc adiecit, ne quis existimet, quod *de seruiendo Deo in sanctitate & iustitia* dixerat, veluti aliquam salutis causam, aut aliquid ad salutem necessarium, dixisse videretur. Quasi verò pœnitentiam Paulus non perinde docuerit ac fidem; quasi pœnitentia in Deum Apostolicæ prædicationis pars æquè non fuerit ac fides; quasi vtraque perinde ad salutem non conferret. Si vtraque ad salutem non confert, si vtraque salutis nostræ pars nõ ponitur; quorsum vtramque tãta diligentia tam Paulus quàm alij Apostoli (nominatim Petrus in prima sua ad Iudæos prædicatione) ad peccatorum remissionem consequendam, prædicauerũt, docuerunt, postularunt, vt in alijs huius libri locis iterum atque iterum disputatum à nobis est? Denique, si nullam salutis nostræ partem aliunde quàm à Christo eiusque imputata iustitia petere debemus, ergo neque à fide ipsa: sic nec fides erit ad salutem necessaria, aut vllum salutis acquirendæ medium. Si sic ad Deum per pœnitentiam conuerti, sic in sanctitate & iustitia Deo seruire oportet, vt hæc non putentur esse ad salutem comparandam necessaria; omnino

Caluini techna.

Pœnitentia nõ locus salutis nostræ pars quàm fides. Act. 2.

& sic

& sic in Christum credere oportet, vt hæc fides ad salutem comparandam non existimetur necessaria. Sed vtramque virtutem, veluti illis qui ad Deum cõuertuntur, ad salutem & remissionem peccatorum necessariam, tota prædicatio Apostolica & Scriptura Euangelica demonstrat, quod alijs in locis contra Caluinum demonstrauimus. Hoc itaq; eius aspersо veneno (quãtum satis est) absterso, reliquã eius explicationem audiamus. *Ergo* (inquit) *pœnitentiæ doctrina piè viuendi regulam cõtinet, nostri abnegationem, carnis nostræ mortificationem, vitæq; cœlestis meditationem exigit.* Quid rursum verius, sanctius, magisq; orthodoxum dici potuit? Sed vide quàm primùm aliud admixtum toxicum, tectum tamen & speciosum satis, quod imposturis Caluinianis minùs imbuti vix vnquam aduertent; quo quicquid purum erat, fœdè vitiatur atque inficitur. *Sed* (inquit) *quia natura corrupti sumus omnes, alieni à iustitia & ab ipso Deo auersi, deinde, quia Deum, quem scimus nobis infensum esse, fugimus; modum tam reconciliationis gratuitæ quàm obtinendæ nouæ vitæ nobis proponi necesse est. Ergo nisi fides accedat, frustra de pœnitentia verba fient.* Memoria semper tenẽdum est, Caluinum non de alia fide loqui, quàm de sola fiducia seu persuasione potiùs firmissima diuinæ erga nos beneuolentiæ. Deinde & illud tenendum est, Caluinum de pœnitentia loqui quàm omnes fideles per totam

Caluini verbis bonis venena porriguntur pessima.

vitam

vitam agunt, quia per totam vitam, quantum ad se ipsos, & quantum ad opera quæ faciunt, non solùm imperfecti, & varijs defectibus obnoxij, sed impuri & impij sunt, vt eius in epistolam ad Romanos variæ disputationes clarum facient. Hæc igitur est vera ac tota Caluini sententia. Pœnitentiæ quidem doctrina, *piè viuendi regulam* & cætera antedicta exigit: sed quia *per totam vitam natura corrupti sumus, alieni à iustitia, à Deo auersi*, &c. (quasi nihil planè noua regeneratio in homine mutasset, sed eadem esset Paganorum & Christianorum ratio) *nisi fides accedat, quæ nobis proponat tam reconciliationis gratuitæ modum* (eam videlicet sola fide apprehendendo, non ad eam per legitimas dispositiones doloris de præteritis peccatis, firmi propositi Dei deinceps omnia mandata seruandi, dilectionis Dei & proximi, &c. perueniendo) *quàm obtinendæ nouæ vitæ modum* (non per Spiritum gratiæ, quæ corda innouet, & ad iustificationem legis implendam vires subministret, sed apprehendendo iterum per fidem sanctificationem omnem quæ in Christo erat, nobisque imputatur) *frustra de pœnitentia verba fiunt*, doctrina pœnitentiæ frustra proponitur. Hunc esse Caluini hoc loco sensum & occultum venenum sub sermone blando, tum reliqua eius impia dogmata à nobis alibi patefacta, tum totius huius loci subsequēs disputatio, & ipsa

Pœnitentiæ doctrinam quā impio sensu docet Caluinus.

& ipsa inprimis cõclusio manifestũ faciens. Sic enim prosequitur: *Imò pœnitentiæ doctores, qui neglecta fide tantùm in vita formanda, & bonorum operum præceptis insistunt, nihil aut quàm minimùm distant à prophanis Philosophis. Tradunt quomodo viuendum sit; sed cùm homines relinquant in sua natura, nulla inde sperari potest restitutio in melius, donec in spem salutis perditos inuitent, mortuos viuificent, promissa peccatorum venia ostendãt Deum gratuita adoptione pro filijs amplecti, qui priùs Satanæ erant mancipia, Spiritum regenerationis à Patre cœlesti petendũ esse doceant, pietatem, iustitiam, & rectitudinẽ ab ipso bonorum fonte hauriendam esse; atque hinc sequitur inuocatio, quæ in legitimo Dei cultu primas tenet. Videmus nunc vt individuo nexu inter se cohæreant pœnitentia & fides. Fides enim est quæ Deum nobis conciliat, non tantùm vt nobis propitius sit, à mortis reatu nos absoluens, peccata non imputando; sed etiam vt Spiritu suo carnis nostræ sordes repurgans, in imaginẽ suam nos reformet.* Hæc hactenus Caluinus. Primùm taxat pœnitentiæ doctores, qui parum distant à prophanis Philosophis. Ergo non de ipsis prophanis Philosophis agit, ad quos hæc tota oratio rectè quadrare posit (quia illi demum hominẽ in sua natura relinquunt, de fide in Christum, aut noua regeneratione Spiritus, nihil dicunt) sed agit de Christianis adeoq; Catholicis Doctoribus, quos ideo mentitur *neglecta fide in vita tantùm formanda & bonorum operum præceptis insistere,*

Doctrinæ Catholicæ accusatio mẽdax.

Doctrinæ hæreticæ instillatio fallax.

fistere, quia neglecta, imò reiecta & anathematizata Caluiniana nouella fide, id est, impia diuinæ erga nos beneuolentiæ, quibuscumque flagitijs coopertos, persuasione, seu potiùs præsumptione, docēt Catholici Doctores cum vera fide Catholica, quæ in omni religionis doctrina, maximè in pœnitentiæ, veluti fundamenti loco prę supponitur, vitę pristinæ deplorandæ, vitæ melioris instituendæ præceptis insistere. Duplici nomine Catholica in hac parte doctrina nostri temporis hæreticos malè habet. Primùm, quòd neglecta ipsorū nouella fide, antiquit⁹ sem-per receptā, & in Scripturis reuelatā fidem (qua omni Dei verbo creditur) in pœnitentiæ negotio tenent. Secundò, quòd de peccatorum præteritorū dolore, de vita in melius formanda, de bonorum operum præceptis tā multa tam diligenter inculcāt. Vtrāq; hanc animi ægritudinē his verbis Caluinus expressit. Iam quod de eisdē Catholicis Doctoribus adhuc subiūgit, *eos relinquere homines in sua natura*, non luculentum modò ac splendidum mendacium est, quū propter naturæ nostræ luculentā in melius mutationem, & nouam planè in Christo creaturam, veram & inhærentem pijs iustitiam Catholici doceant, sed suam propriam scabiem alijs affricuit. Caluinus enim & Caluinistæ illi sunt, qui, tota inhærente iustitia negata, perpetuaq; in quibuslibet iustis immunditie

Pœnitentię doctrina Catholica dupliciter hæreticis displicet.

Homines in sua natura Caluinistæ relinquunt.

munditie cõstituta, ac seruãdi mandata impossibilitate tradita, homines planè in sua natura relinquunt. Quod nõ obscurè etiam hoc ipso in loco Caluinus facit. Vide enim, lector, quam ille naturæ humanæ restaurationem cõtra eos, qui homines in sua natura relinquunt, hoc ipso loco posuerit. *Nulla* (inquit) *inde sperari potest restitutio in melius, donec in spem salutis perditos inuitent, mortuos viuificent, promissa peccatorum venia ostendant: Deum gratuita adoptione pro filijs amplecti, qui priùs Satanæ erãt mãcipia.* An in tota hac oratione aliqua docetur naturę peccatricis in melius restitutio, aliqua reformatio, aliqua innouatio? Docetur quidem remissionis peccatorum spes omni pœnitenti inprimis necessaria; sed nulla adhuc naturæ in melius restitutio: docetur gratuita adoptio, quę feliciorem quidem hominem facit, sed nondum meliorem; & personæ quidẽ in melius restitutionẽ, sed nõ naturę; nisi cũ hac præteritorũ peccatorũ remissione, & noua in Dei filiũ adoptione, aliqua interioris hominis interna renouatio, mẽtisq; & spiritus noua regeneratio, (qua iam iustus, pius, ac bonus fiat, qui antea iniustus, impius, ac improbus fuit) pariter cum ista peccatorũ remissione nouaq; adoptione constituatur. Dices Caluinum in proximè sequentibus verbis hanc internam renouationem ponere. Expendamus nunc igitur illa. *Spiritum* (inquit) *regenerationis*

rationis à Patre cæleſti petendum eſſe doceant, pietatem, iuſtitiam, & rectitudinem ab ipſo bonorum fonte hauriendam eſſe. An non hîc Caluinus internam quoque naturæ humanę renouationem & in melius reſtitutionem clarè docet? Vult enim pœnitẽtiæ doctores docere, Spiritum regenerationis à Deo Patre petendum eſſe, omnemque rectitudinem, pietatem, iuſtitiam ab ipſo bonorum omnium fonte hauriendam eſſe. Veram igitur & realem hominis regenerationem, veram pietatem, iuſtitiam, ac rectitudinem filijs adoptionis inhærentem, vtpote ex ipſo fonte hauſtam atque depromptam, docet. Cæterùm omnia hæc ad populum phaleras, nec niſi fucum lectori faciunt. Aduerte quid poſtea in totius huius rei confirmationem ſubiungat. *Fides enim* (inquit) *eſt quæ Deum nobis conciliat.* Fidem intellige diuinæ beneuolentiæ perſuaſionem firmam & indubitatam. Hæc eſt enim Caluini fides, non alia. Hæc fides Deum nobis conciliat, id eſt, facit vt ſimus adoptionis filij, idque omni prorſus modo; non ſolùm quoad peccatorum remiſsionem, ſed etiam quoad nouam regenerationem. Sic enim diſertè ſubiungit: *Non tantùm vt nobis propitius ſit, à mortis reatu nos abſoluens, peccata non imputando* (hæc eſt peccatorum remiſsio) *ſed etiam vt Spiritu ſuo carnis noſtræ ſordes repurgans, in imaginem ſuam nos reformet.* Hæc eſt interna renouatio, ſi qua

Caluini verbis bonis venena porriguntur peſsima.

Renouationem internam soli fidei apprehendenti & imaginãti tribuit Caluinus De Spir. & lit.

tandem est. Sed quomodo fides hoc totum facit? Quomodo (inquam) efficit ac facit fides vt Deus Spiritu suo nos reformet? an quia impetrat gratiam quâ intus ad imaginem Dei reformemur? Iste sanè sensus orthodoxus esset, & qualem Augustinus non rarò tradit, scribens: *Quod lex iubendo imperat, fides orando impetrat.* Sed non est hic Caluini sensus. Totam hanc internam diuini Spiritus reformationem non secus fidei tribuit (verbis iam citatis) quàm ipsam peccatorum remissionem. Sed quare hoc? Quia sicut beneficium redemptionis per Christum factæ, propter quam nobis imputatam remittuntur nobis peccata nostra, per fidem apprehendimus; sic totam sanctificationem, iustitiam, pietatem quæ in Christo erat, nobisque imputatur, per fidem similiter apprehendimus; vt ideo sancti ac iusti simus, ideo legem impleamus, quia Christus sanctus ac iustus fuit, totamque legem exactissimè impleuit. Hic est Caluini sensus, quem alijs in locis aperuit. *Quare* (inquit) *fide iustificamur? Quia fide apprehendimus Christi iustitiam, qua vna Deo reconciliamur. Hanc verò fide apprehendere non possis, quin & sanctificationem simul apprehendas. Nullum ergo Christus iustificat, quem non simul sanctificat. Vis ergo iustitiam in Christo adipisci? Christum totum possideas oportet. Quum ergo hæc beneficia, non nisi seipsum nobis erogando, fruenda nobis concedat; vtrumque simul largitur, alterum*

Instit. lib. 3. cap. 16. num. 1.

nunquam

unquã sine altero. Vides his verbis quomodo fides vtroque modo Deum nobis conciliat; quomodo & iustificat & sanctificat; quomodo & peccatorum remissionem & Spiritus regenerationẽ confert. Sanè quia vtraque per fidem apprehenditur, vtraq; imputatur, neutra inhæret. Sic alio in loco quod hic dixit, *beneficio fidei fieri, vt Spiritu suo Deus carnis nostræ sordes repurgans in imaginẽ suam nos reformet; & petendum esse à Patre cœlesti regenerationis Spiritum, pietatem quoque, iustitiã, ac rectitudinem ab illo bonorum fonte hauriendam,* nõ alio sensu ab eo dictum esse, quàm vt tota diuini Spiritus plenitudo in solo Christo residens, à nobis per fidem apprehensa, nobis imputetur, nostraque cẽseatur, his verbis expressit: *Non negamus* (inquit) *quin reformet nos Deus Spiritu suo in vitæ sanctitatem & iustitiam. Sed primò videndum est, faciátne hoc per se & immediatè, an verò per manum filij sui, penes quem omnem plenitudinem Spiritus S. deposuit, vt sua abũdantia membrorum inopiæ subueniret.* Hæc est imputatiua subuentio, quam verbis suprà citatis expressit; nec vera ac realis donorum communicatio, sed sanctitatis & iustitiæ soli Christo propriæ per fidem apprehensio. Inst. lib. 3. cap. 11. num. 12.

Qua de re in Promptuarij nostri Catholici parte Quadragesimali latiùs disputauimus: sed & infrà in epistolam ad Rom. iterum disputãdi locus dabitur. Vides ergo, Lector, vbi aliquid orthodoxum ac pium Caluinus In fer. 6. hebd. 3. tex. 1. Ad cap. 8. ver. 12.

scripsisse videtur, non nisi latentes suas hæreses & occulta venena eum sparsisse. Aliquin si verè ac realiter à Patre cœlesti, & illo bonorum omnium fonte, Spiritum regenerationis, pietatem, iustitiã, ac rectitudinem haurimus, si verè & realiter Spiritu suo Deus nos repurgans in imaginem suam nos reformat, si veré & realiter homines in sua natura non relinquuntur, sed fit restitutio in melius, illis videlicet quos iam dixit modis, tunc profectò tota hæc Caluini disputatio inhærentem nobis iustitiam, ac pietatem, ac veram bonorum operum in renatis sanctitatem luculenter probat: eadem quoque imputatiuam iustitiam, operum iustorum confictam immunditiem, seruandi mandata impossibilitatem luculenter euertunt. Sed vt ille vno *fidei* verbo, cui hoc totum tribuit, totum hunc sensum orthodoxum à suis verbis remouit, ita non aliter à suis intelligi voluit: Catholicis tamẽ lectoribus hanc dulcem escam obiecit, qua vel ad latentium hæresum hamum pleno ore deglutiendum, vel ad alias nefarias hæreses huic lõgo commentario respersas incautiùs deuorandas, nefarius impostor alliceret.

Caluini verba in sensu apparenti Inhærentem iustitiam docent, imputatiuã tollunt.

Caluini artes.

Addit quippe statim aliam non iam latentem sed manifestam corruptelam. *Pœnitentiam* (inquit) *nõ ideo priore loco nominat Paulus, quòd tota præcedat fidem, cùm pars eius ex fide emanet, eiusq; sit effectus, sed quia pœnitentia initium*

tium præparatio sit ad fidem. Initium voco nostri displicentiam, quæ metu iræ Dei seriò tactos ad quærendum remedium nos impellit. Hæc ille. Disputando de fide in Christum, de qua hoc loco Paulus loquitur, dicens se *testificatum esse pœnitentiam in Deum, & fidem in Christum*, de qua etiam Caluinus hîc loquitur, adeoque non nisi specialem fidem in Christi promissiones intelligens, tota pœnitentia talem fidē præcedit. Ad talem quippe fidem in Mediatorem Christū vt homines increduli tam Iudæi quàm Gentiles inducerentur; tū Ioannes Baptista, tum Christus ipse, tum Petrus in suis concionibus, tum Paulus (vt hoc loco testatur) pœnitentiæ doctrinam præmiserunt, & ad totam ac plenam pœnitentiam, *digna videlicet pœnitentiæ opera, & fructus eius dignos*, diligenter hortati sunt: *Agite pœnitentiam: appropinquat enim regnum cœlorum: Facite fructus dignos pœnitentiæ: Pœnitemini, & credite Euangelio: Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrûm: Iudæis & Gentibus annũciabam vt pœnitentiam agerent, & conuerterẽtur ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes.* Sic ante fidem in Christo capessendam ante eius professionem, aut vllum ex ea fructum percipiendum, tota pœnitentia est necessaria. Verum nihilominus est, quòd non omnem fidem præcedit pœnitentia, sed pars pœnitentiæ ex fide emanet, eiusq; sit effectus. Aliqua quippe in Deum fide opus est, vt de offenso per

Pœnitentia quãdo præcedit fidem.

Matt. 3. Marc. 1.

Act. 2. Act 26. 20

peccatum Deo pœnitentia agatur. Metu iræ Dei (in quo pœnitentiæ initium, & præparationem ad fidem ponit Caluinus) serio tangi non potest, qui Deum esse non credit: sed ipsa in Christum fide ad pœnitentiam primam agendam, & primam ad Deũ conuersionem faciendam, opus non esse, Scripturæ loca iam citata probant, & Paulus hoc loco satis ostendit, ponens primo loco pœnitentiam ad Deum, & posteriori loco eadem (non quamlibet, sed) *in Dominum nostrum Iesum Christum*. Cæterùm propterea ordini à Paulo posito contradicit, &, quòd fidem in Christum tota pœnitentia præcedat, negat Caluinus; quia, vt alijs in locis docet, *pœnitentiam ex ipsa fide in Christum nasci, nec quenquam pœnitere posse, nisi qui iam ex fide filium se Dei esse certò persuadeat*; denique totam Christiani hominis vitam semper impuri, semper immundi, semper Dei legem transgredientis; non nisi pœnitentiam ab se confictam esse, improbus & nefarius impostor vult. Quod totum alio in loco tum ex ipsius verbis ostendimus, tum prolixè refutauimus, vt ea hîc repetere opus non sit. Vide [a] Promptuarij nostri Catholici partem Quadragesimalem, & [b] Antidota Euangelica.

Inst. lib. 3. cap. 3. n. 1.

a. Sabbato heb. 2.
b. Ad Marc. cap 1. ver. 15.

26. Qua-